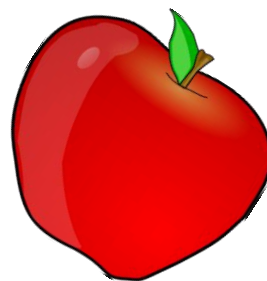

Ciszterci Nevelési Központ

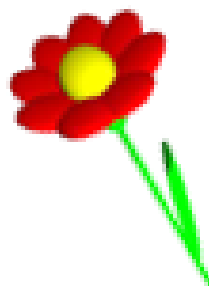
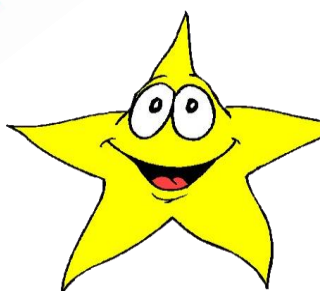
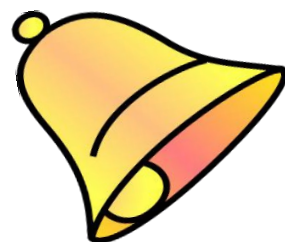
Szent Margit Óvoda

Uram,

jó nekünk itt lenni!

(Mt. 17,4)

EGYÜTT NEVELÜNK II.

középső csoport

ÚJRA AZ OVIBAN

A nyári szünet után a gyermekeknek újra be kell szokni az óvodai életbe. Ez már sokkal zökkenőmentesebben zajlik, mint az a kiscsoportban tapasztalható volt.

BESZOKTATÁS – VISSZA SZOKTATÁS

Szeptemberben visszakerül gyermeke abba csoportba, ahol egy évet töltött. A pedagógusok, társak ismerősek lesznek számára. Mégis néha, mintha „elfelejtődött” volna mindaz, amit előző évben tanult. A hosszú nyár után ez természetes. A velük foglalkozó óvodapedagógusok tudják, ismerik ezt a helyzetet. Számítanak rá, és megfelelő módon készülnek is erre.

HASZNOS TANÁCSOK: - Mit tehet a szülő, hogy megkönnyítse a vissza szoktatás időszakát

A tartalmas nyár jó útravaló a gyermek számára. A szüleivel, testvéreivel, barátokkal töltött napok élményét szívesen fogja megosztani óvodás társaival. Szervezzenek a nyárra minél több családi és gyermekprogramot. Jó időben sétáljanak, kiránduljanak, játszanak a kertben, játszótéren. Szerezzenek új ismeretségeket, barátokat. Rossz időben játszanak társas játékokat, építsenek, babázzanak, „tanulják meg” a felnőttektől az egyes játékokhoz kapcsolódó szerepeket, melyek jó alapjai lehetnek majd az óvodai szerepjátékoknak.

A nyári szünet – az idő fogalom kialakulatlansága miatt – a gyermek számára beláthatatlan hosszúságú.

Beszélgjék meg a gyermekükkel, mikor megy ismét óvodába. Ahogy közeledik a nap, készítsék fel arra, hogy újra találkozni fog barátaival, társaival, az óvó nénikkel. Esténként beszélgessen a gyermekével, milyen jó is lesz az oviban, mi mindent lehet majd ott megint játszani.

A KÖZÉPSŐ CSOPORTOS ÓVODÁS

Szocializáció és közösségi életmód

A gyerekek – rövid visszaszokása után – a korábban kialakított szokásokat, szabályokat már önállóan alkalmazzák.

A középső csoport életkori összetétele a 4-5 éves korosztály. A szocializáció terén ismét nagy változás történik a gyerekek életében. A kortársak fontos és egyre növekvő szerepet töltenek be az óvodás gyermek életében. Elindul az első barátságok kialakulásának időszaka. Majdnem minden kisgyermeknek egy idő után állandó játszótársai lesznek. Egyre jobban ragaszkodnak barátaikhoz. Ezt néha túlzásba is viszik, - nem akarják megfogni más gyerek kezét a sorakozónál, nem akarnak más mellé ülni stb. Az óvodapedagógusok feladata a közösség összekovácsolása, úgy erősíteni a baráti kapcsolatokat, hogy közben a csoport egységes közösségi érzését is elősegítsék.

Jellemző viselkedés mód:

- Keresik a hiányzó társakat. Nem zárkoznak el a közös tevékenységtől, játéktól.
- Elfogadják – elsősorban érzelmi alapon – az óvónő, dajka kérését, útmutatását. Bizalommal fordulnak hozzájuk.
- Meghallgatják egymást, a párbeszéd formáját kezdik alkalmazni.
- Kialakul, illetve elmélyül néhány társuk iránti rokonszenv.
- Egymásnak segítséget nyújtanak.

Tudatosodik bennük, összetartozó csoportot alkotnak. Kiemelten fontos feladat, elkezdni a gyermekek konfliktuskezelési képességeinek fejlesztését. Pozitív megerősítéssel hamar megtanulják a nézeteltérések kulturált megoldását. A család az első és legfontosabb közösség, melyben először tapasztalja meg, és tanulja meg az alapvető viselkedési mintákat, szabályokat. Az óvoda ezekre építve alakítja, formálja a gyermek attitűdjét.

Érzelmi nevelés, az érzelmi intelligencia kialakítása:

Az óvodás korú gyerekek általában az érzelmek teljes skálájával rendelkeznek. Különböző dolgokat kedvelnek, másoktól idegenkednek, van szégyenérzetük, ragaszkodnak szokásokhoz. Személyiségük fejlődésével érzelmi megnyilvánulásaik és azok kifejezése is változik napról-napra. Amikor a gyerekek bekerülnek az óvodába, kevésbé tudják ellenőrzés alatt tartani érzelmeiket, kevésbé tudnak uralkodni felettük. Bár kezdik megérteni érzelmeiket, még sokszor sírva fakadnak, dühösek lesznek vagy hisztisek. Érzelmek akár percről-percre változhatnak. Nehéz számukra a „türelem” és a „várakozás”.

Közös feladatunk megtanítani a gyereket, hogy ismerje fel érzéseit, tudja megfogalmazni azokat, megfelelő, helyes módon fejezze ki érzelmeit, oldja meg konfliktusait. Ebben a korban kezd kialakulni a humorérzékük, és ha rájönnek, hogy a butaságon az emberek nevetnek szívesen fognak a gyerekek bohóckodni, idétlenkedni, csakhogy középpontba kerülhessenek.

De ezen időszakban élük azt is meg, hogy nekik is rossz az, ha egy számukra fontos ember szomorú, és megjelenik a „vigasztalás” érzése is. Ölelgetik, puszilgatják, simogatják szomorú társukat.

Legyen mindennapi, sőt minden perces téma az „érzelem” és annak megnyilvánulásai. Bármikor elővehetjük és bármihez kapcsolhatjuk ezt a témát az óvodában és otthon is.

HASZNOS TANÁCSOK: - Hogyan segítheti a szülő, a gyermeke társas kapcsolatainak alakulását

- Segítse a gyermeke baráti kapcsolatainak erősítését, mutasson példát más gyerekek elfogadására.
- Reggel az óvodába érkezésnél, illetve a délutáni távozásnál a velük együtt érkező és távozó szülőkkel, gyerekekkel alakítsanak ki társalgásokat, hallgassa meg más gyermekét, dicsérje meg ruháját, frizuráját, viselkedését stb.
- Ha óvodán kívüli találkozót szervez, annyi gyermek meghívását tervezze, hogy abba a kedvenc barátok mellett más társak meghívása is lehetséges legyen.

Szocializáció és „én fejlődés”

A gyermekek énképe is folyton módosul a környezeti hatásoknak megfelelően, ez a közösségi tanulás folyamata. Az egyes gyerekek temperamentuma és az eddig szerzett tapasztalatai eredményezik azt, hogy ugyanarra az ingerre más-más válaszreakciót adnak. Az őket körülvevő felnőttek – óvodapedagógusok, nevelők, szülők - feladata az, hogy ezekre az eltérő reakciókra a megfelelő választ adják.

Ebben a korszakban már a gyermekek is képesek alapszinten a partnerhez igazítani közléseiket, szándékaikat, cselekedeteiket.

- képes beszélgetést kezdeményezni
- a beszélgetésnél képes figyelembe venni a beszélgető társát
- képes mások érzelmeinek felismerésére
- együttműködik a konfliktusok megbeszélésében
- a csoporttársakkal való együttműködés a játék során főként a tárgyak, játékeszközök cseréjén alapul
- a viszonzatlan barátságok nem frusztrálják, könnyen alakít ki változó baráti kapcsolatokat
- megjelenik a nemek szerinti elkülönülés
- egyes felnőtt szerepek több összefüggő cselekvését is képes megvalósítani

Ebben az időszakban a felnőtt szerepeket is erősen figyelik. Olyanok akarnak lenni, mint a számukra vonzó tulajdonsággal rendelkező néni, vagy bácsi, - az egyenruhás rendőr, a finom süteményt árusító boltos, a gyógyító doktor néni, vagy akár az ANYA és az APA.

Az idegrendszer érési folyamatai lehetővé teszik, hogy a gyermekek szinte tükörként utánozzák a felnőttek viselkedését, ez az óvodáskor leghatékonyabb tanulási stratégiája. Ez azonban azt is jelenti, hogy szinte önkéntelenül felveszik a szülők, mindenekelőtt az azonos nemű szülő viselkedési szokásait, és ezt játékaikban gyakorolják is. Amennyiben a szülő szóban is megerősíti, hogy helyesnek tartja ezt a viselkedést, akkor ez a minta lassan belsővé válik. Önmagában a szóbeli kinyilatkoztatás azonban nem elegendő, a szülői magatartás az igazán ragadós példa.

HASZNOS TANÁCSOK: - Hogyan segítheti a szülő, a gyermeke „énképének” fejlődését

- Fogadjuk el gyermekünket olyannak amilyen, erősítsük a pozitív tulajdonságait, cselekedeteit. Ez azonban nem azt jelenti, hogy minden cselekedetüket is el kell fogadni vagy helyeselni. Amikor valami rosszat, bosszantót tesz, akkor ne őt, magát minősítsük, hanem a helytelen tetteit, viselkedését.
- Az is fontos, hogy amikor a gyermek őszinte megbánást mutat – például amikor sírva fakad, mert már megértette, miért volt helytelen, amit tett –, akkor erősítsük meg szeretetünkkel és ne korholjuk tovább. Pl.- „Sajnálom, hogy így történt, de most már tudod, legközelebb hogyan kell tenned” Ez, a változásban bízva, előremutató a gyermek számára.
- Az is fontos, hogy kimutassuk a gyermek tettével kapcsolatos érzelmeinket, de ne váljunk indulatosná, mert az indulat valójában szóbeli agresszió, semmit sem tesz hozzá a megoldáshoz, csak a gyermekben kelt félelmet, büntudatot vagy ellenindulatot.

Önállóság, önkiszolgálás, gondozási tevékenységek

A középsős kor általában sokat lendít a gyermekek önállósodásán. Egyre inkább tudatosul bennük, és természetessé válik, hogy az óvó néni vagy a dadus néni nem tud egyszerre az egész csoport mögött ott állni, a gyermek tehát a többiek látva maga is törekszik az önálló öltözködésre, WC-használatra, kézmosásra, fogmosásra. A gyermek érzelmi fejlődésben erőteljesen megjelenik a mások helyzetének, érzelmeinek felfogása, így például a segítség szándéka, mely szintén előrelendíti az önállósodási folyamatokat. A legtöbb gyermek eljut ebben az évben az önálló cselekvésig, sőt már az egyes folyamatok részben automatizálódnak, beépülnek a mindennapokba. Ebben az időszakban válik lehetővé, hogy ne csak magában a cselekvésben, hanem a használt tárgyak elpakolásában is önálló lépéseket tegyen, például lemossa és eltegye a fogkeféjét, visszategye a játékait a polcra, vagy egy megbeszélte helyre letegye a levett ruháit.

Jellemzően megjelennek a következő viselkedési formák:

- egyedül tisztálkodnak, törölköznek
- a rövid hajú gyerekek önállóan fésüldnek
- önállóak a fogmosásban
- kis segítséggel fújják az orrukat
- étkezésnél tisztán étkeznek, az evőeszközöket megfelelően használják
- egyre önállóbbak a vetkőzésnél, öltözésnél, próbálkoznak a gombolással, cipzár felhúzásával stb.
- ügyelnek a saját holmijukra
- vigyáznak a játékokra, eszközökre, ruhájuk tisztaságára
- rendet tartanak a csoportszobában, öltözőben.

HASZNOS TANÁCSOK: - Hogyan segítheti a szülő, a gyermeke önállóságának fejlődését

Fontos, hogy sok tapasztalatot és ismeretszerzési lehetőséget biztosítson a családi, otthoni környezet. Azok a gyermekek mutatnak jobb fejlődési ütemet, akik otthonról sok ismereteket, élményt hoznak magukkal.

Kísérjék figyelemmel az óvodai fejlődést, beszéljék meg az óvó néikkel, hogy mi az, amit az oviban már egyedül tesz meg a gyermek, azt otthon is önállóan végezhesse.

Öltözködés:

- Az óvodában a gyermekek meghatározott helyre teszik le ruháikat, erre kijelölhetnek otthon is egy helyet a gyermeknek. A ruhadarabok felhúzásakor célszerű arra törekedni, hogy egy-egy cselekvést kis részletekre bontva végeztessünk el, pl. a pulóver felhúzásakor kezdetben csak a karját nyújtsa megfelelő szögben, majd ha ez már megy, akkor kérjük, hogy egyik karjára húzza fel a pulcsit önállóan, a másikat még mi segítsük, hiszen ez tulajdonképpen összetett mozgást feltételez. Ha már ez is megy, igyekezzünk egyre kisebb segítséget nyújtani, míg önállóan fel nem tudja venni a felsőt. Segíthetünk azzal is, ha öltözéskor a gyermek kezébe adjuk a soron következő ruhadarabot, hogy azt már önállóan vegye fel.

Étkezés:

- Az önkiszolgálás, majd később a naposi rendszer lehetővé teszi, hogy a gyermekek a terítésben és a tálalásban segítsenek, amit általában nagyon élveznek is. Otthon is adjanak lehetőséget, például a merőkanál használatára, a tányérok, evőeszközök kirakására, azok mosogatóba helyezésére. Minden lehetőséget használjanak ki a közös, családi étkezésre, hiszen a felnőtt viselkedése a legjobb minta az asztali etikett elsajátítására.

Rendrakás:

- A szobájuk rendben tartásakor, a játékaik elpakolásakor is adjuk a kezébe a soron következő játékot, azután a megfelelő polcra már ő tegye fel. Később elég, ha csak szóban mondjuk a soron következő teendőt.

Játék, munka, tanulás

Játék:

Az óvodáskorú gyerek alapvető tevékenysége a játék. Örömforrás számára, csökkenti a benne lévő feszültséget, fejleszti a mozgását, hatással van értelmi képességeinek fejlődésére, elősegíti a kreatív együttműködést, viselkedési szabályokat tanul, stb.

4-5 éves korban már kialakul a kisebb – nagyobb csoportban való együttjátszás igénye. Az egymás mellett játszás mellett megjelennek az építő játékok és a felnőtt szerepek játékos gyakorlásának formái, később a szerepjátékok, melyek páros és csoportos együttjátszásra adnak lehetőséget. Szívesen bújnak szerepekbe. A játéktevékenységben előtérbe kerülnek a szerep-, és konstruáló építőjátékok. Néhányan már egyszerűbb társasjátékot (memória, képdominó) is szívesen játszanak. Barkácsolnak, építenek, konstruálnak, mert megjelenik a valamit alkotni akarás. Fokozatosan megismerkednek a játékok szabályaival (akár kártya, akár társas, vagy mozgásos szabályjáték), de a győzelem még nagyon fontos számukra, a vereséget nagyon nehezen, vagy egyáltalán nem viselik el.

Munka:

A munkát – éppúgy, mint a játékot – örömmel végzik. Közben fejlődik a felelősségérzetük, kitartásuk.

Az óvodai munka elsősorban a közösségért végzett tevékenység, alkalomszerű, és önkéntes - pl. rendrakás, üzenetek továbbítása, stb. A munka jellegű tevékenységek közben a gyermekek tapasztalatokat szerezzenek természeti és társadalmi környezetükről.

A sikerrel végrehajtott munka ösztönző, motiváló hatása a személyiség fejlődésében kiemelkedő jelentőségű.

HASZNOS TANÁCSOK: - *Hogyan segítheti a szülő, a gyermeke játékának, munka jellegű tevékenységének fejlődését*

- Játszanak együtt a gyermekkel, fogadják el a felkínált üres csészét, mintha valóban lenne benne tea, hagyják, hogy a gyerek Anyának „megfésülje a haját”, Apának „megszerelje az autóját”, hiszen ezek az alapvető, szimbolikus játékok a későbbi szimbolikus gondolkodás előképei.
- Vonják be őket az otthoni feladatokba, melyek megfelelnek az életkori sajátosságaiknak
- Ne végezzenek el helyettük semmi olyan tevékenységet, amelyre ők maguk is képesek. Legyenek türelmesek, hagynak időt a munkavégzésre.

Tanulósos tevékenységek:

Az óvodában a tanulás egyrészt spontán, másrészt a nevelési célok érdekében szervezett tevékenység. A tevékenységbe – cselekvésbe ágyazott megismerés fokozatosan áttevődik a képszerű, szemléletes gondolkodás szintjére. Vagyis, nem kell ténylegesen cselekednie, elég, ha látja.

Középső csoportos jobban tud alkalmazkodni a társihoz, együttműködő. Mozgását, figyelmét, közlési vágyát bizonyos mértékben irányítja, „kordában tartja”.

Fejlődésükre jellemző 4-5 éves korban:

Anyanyelvi: - Köszönnek, kérnek, megköszönnek. Bátran, szívesen beszélnek- „miért – korszak”. Gondolataikat érthetően, összefüggően tudják kifejezni, de sok a szóismétlés és a kötőszó. Helyesen használják a jelen és a múlt időt, a ragokat, névelőket. A hangsúly és a hanglejtésbeli hiba gyakori. Előfordulhat a beszédhiba.

Mese, vers:- Saját maguktól is felidéznek mondókákat, bekapcsolódnak a verselésbe, várják – kérik a mesét. Szórakoztatja őket a könyv nézegetése, beszélgetnek a képekről.

Ének, zene: - Csoportosan, önállóan is énekelnek, felismerik a megismert dalt részleteiről. Különbséget tesznek halk – hangos, gyors – lassú, magas – mély között. A mindennapi zörejangokat, ritmushangszerek hangját, beszédhangot felismernek. A dalhoz tartozó játékot, táncot harmonikusan, esztétikusan végzik. Figyelemmel hallgatnak hangszerjátékot.

Rajzolás: - Rajzuk tagolódik, színesedik, díszítenek. A megismert vizuális és technikai eljárásokat egyre biztosabban alkalmazzák. Szívesen nyírnak, barkácsolnak. Közreműködnek a vizuális munka utáni rendrakásban.

Környezet: - Személyes környezetükről való ismeretük biztos (teljes néven bemutatkoznak, családtagok neve, hol laknak, foglalkozások). Észreveszik a természetben bekövetkezett változásokat, összefüggéseket keresnek. Ismert környéken (otthon, óvoda) jól tájékozódnak. Növekvő biztonsággal használják az általuk ismert nagyobb kiterjedésű teret, át is rendezik azt. Térbeli viszonyokat (pl. között, mögé, stb.) megismerik, használják. Bővül ismeretük, szókincsük növényekről, állatokról.

- A **matematika** tevékenységen megszerzett tapasztalataikat szívesen használják máskor is (válogatnak, sorba rendeznek, kakukktojást észrevesznek, ellentétpárokat helyesen használnak, stb.) Kialakul a számlálás: ismerik a számok nevét, 5 – 6-os számkörben mennyiségfogalmuk is van.

Mozgás, testnevelés: - Mozgásuk harmonizálódik (pl. futás összehangolt kar és lábmunkával) Labdát feldobnak, elkapnak, célba dobhatnak egy kézzel. Vízszintes padon biztosan haladnak. Képesek szőrt alakzathoz kört alakítani. Természetes járásuknak ritmusa van. Csoportos versenyzőjátékokra (mozgásos szabályjáték) képesek.

HASZNOS TANÁCSOK: - Hogyan segítheti a szülő, a gyermeke tanulási tevékenységének fejlődését

Továbbra is fontos a sok tapasztalat és ismeretszerzési lehetőség biztosítása családi, otthoni környezetben. Azok a gyermekek mutatnak jobb fejlődési ütemet, akik otthonról sok ismeret, élményt hoznak.

- Ne erőltessünk rá felnőtt oksági gondolkodásmódot, fogadjuk el, amit a gyermek mond, ugyanakkor, ha kérdez, akkor egyszerűen – ne túl sok információval – magyarázzuk el a dolgokat
- Törekedjünk a gyermekünkkel való párbeszédre, vonjuk be a beszélgetésekbe, és hagyjuk őt is beszélni. Igyekezzünk a valódi kölcsönösségen alapuló kommunikációra.

Érdekesség: Európai felmérések szerint az anyák átlagban napi hét percet beszélgetnek csemetéjükkel. Ez azonban nem elégséges ahhoz, hogy az iskolaérettséghez szükséges nyelvi fejlettséget elérjék a gyerekek. Ha a gyermek a nap túlnyomó részében csak befogadóként van jelen, azaz állandóan csak a rádiót vagy a tévét hallja, akkor pont a legfontosabbat, a kölcsönösséget nem tanulja meg, így nem tudja majd használni sem megszerzett tudását.

- Meséljenek sokat. Nagy jelentősége van a rendszeres, élőszóval történő esti mesélésnek. A mindennapi élet eseményeit feldolgozó történetek mellett most már láncmesék, és a kicsiknek való verses mesék is megjelenhetnek.
- Négy és öt év közötti életkorban figyelni kell arra, hogy a nyelvtani fejlődés megindult-e. Előfordulhat, hogy a gyermek szóincse sem növekedett az életkornak megfelelően, és a mondatalkotás is egyszerű marad. Ilyenkor célzott játékokkal segíthetjük a nyelvi fejlődést.
- Hasznos, ha minden közös cselekvést egyidejűleg szóban is elmagyarázunk, kifejtünk - például: „Most megmelegítem a levesed. Merőkanállal kimerem a tányérba. Kicsit megfújom, mert túl meleg lett, stb. A gyermek számára ez a fajta cselekvéssel kísért beszéd egyszerű, kézzelfogható példát mutat arra, hogyan fejezhetjük ki nyelvileg helyesen magunkat, hogyan következnek az egyes szavak egymás után a mondatban. Később a gyermeket is meg lehet kérni, mondja el, mit csináltunk. Segítsük ki, amikor nem tudja pontosan megfogalmazni.

Néhány gondolat a „különóráról, különfoglalkozásokról:

Általában a különórák ténylegesen a nagycsoportos óvodásoknak ajánlottak, mert bennük már kialakulóban van a tudás, a felfedezés iránti vágy. Ennek oka a gyermekek érési folyamatával magyarázható. 6 évesen már képesek arra, hogy megfelelő módon tudjanak együttműködni más csoporton kívüli társakkal, idegen felnőttel.(pl. edző, nyelvtanár) Néhány különórát már a középsős korú gyermekek számára is meg lehet próbálni. Azonban fontos, hogy a különfoglalkozások megválasztásánál a gyermekek természetes érdeklődését, belső motiváltságát mindenkor figyelembe kell venni. Ne válasszanak olyan elfoglaltságot, amit a gyerek nem szívesen végez, vagy nem képes rá. Ha nem tud önállóan, gyorsan öltözni, vetkőzni, akkor a sport/úszás előnytelen, hiszen mire átöltözik a fele edzésnek vége, vagy ha nem szeret táncolni, de édesanya szeretné, akkor a tánc nem okoz számára örömet. A kevesebb, néha több elvét alkalmazva találják meg azt a tevékenységet – lehetőleg ebben az életkorban csak egyet – amely tevékenység olyan felszabadult érzést ad a gyermeknek, mint a játék, hiszen abban teljesedik ki és fejlődik személyisége.

Összeállította: Udvariné Gyenes Rita

Felhasznált irodalom:

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja,

CNK Pedagógiai Program,

Dr. Molnárné Bán Ildikó: Tájékoztató kiadvány szülőknek 3.